

zemských soudů osobně jsou zúčastněni, má nejvyšší dvůr soudní ku žádosti druhé strany delegaci vrchního zemského soudu vždycky povoliti (nař. min. sprav. ze dne 23. dubna 1858 č. 60 ř. z.).

2. **Řízení nesporné.** Obsahuje-li pozůstalost značné jmění a jsou-li záležitosti poručenské neb opatrovnické větší důležitosti, může ku žádosti stran na místě příslušného soudu okresního nebo městského delegovaného soudu okresního vrchní soud delegovati sborový soud I. stolice buď k úplnému projednání pozůstalosti nebo pouze jakožto úřad vrchnoporučenský nebo vrchnopatrovnický (§ 78. a 84. jur. norm.).

Delegaci, již nařídil vrchní zemský soud, lze stížností ku nejvyššímu dvoru soudnímu podanou v odpor bráti. O stížnosti té platí tytéž předpisy, jichž užití jest pro řízení o delegované záležitosti.

Dle nové jurisdikční normy (zákon ze dne 1. srpna 1895. č. 111. ř. z.) mají o delegaci soudů platiti následující ustanovení:

Je-li soudu zabráněno konati pravomoc proto, že ku platnosti přivedeny byly důvody mající v zápětí vyloučení nebo zamítnutí soudce, a nemůže-li překážka tato cestou vnitřní správy býti odstraněna, jest dotčený poměr oznámiti soudu, jemuž tento soud jest podřízen. Tento soud určí pak na místě příslušného soudu soud jiný stejného druhu ku projednání a rozhodnutí oné záležitosti právní (§ 30. jmen. z.). Kromě těchto případů může z důvodů prospěšnosti ku návrhu jedné ze stran vrchní zemský soud na místě příslušného soudu, v jeho obvodu ležícího, ustanoviti soud jiný téhož druhu ku projednání a rozhodnutí jisté právní záležitosti. Projednání pozůstalosti neb obstarání záležitostí vrchnoporučenských nebo vrchnopatrovnických, pro něž soud okresní je příslušný, může za stejných podmínek přeneseno býti na sborový soud první stolice. Delegace z obvodu jednoho vrchního zemského soudu do obvodu jiného vrchního zemského soudu jsou vyhrazeny nejvyššímu dvoru soudnímu. O návrhu delegace, který nemá účinku odkládacího, má se rozhodnouti bez předchozího ústního řízení. Před rozhodnutím mohou však vyžádána býti ku objasnění potřebná vyjádření jak soudu, jenž o sobě ku projednání a rozhodování byl příslušný, tak i stran; doložiti jest lhůtu, do které se tak má státi (§ 31. jmen. z.).

II. Řízení trestní.

Sborové soudy druhé stolice jsou oprávněny, slyševše vrchního státního zástupce, z ohledu veřejné bezpečnosti nebo z jinakých důvodů příslušnému soudu věc trestní odníti a soudu jinému téhož druhu ve svém obvodu ji přikázati (§ 62. tr. ř.). Totéž právo přísluší dvoru kassačnímu ohledně celého obvodu země v říšské radě zastoupených. Na delegování jiného soudu, jež byl dle §. 62. tr. ř. nařídil sborový soud druhé stolice, může si jak žalobce, tak i obviněný stěžovati u kassačního dvoru. Stížnost jest podati u soudu, který stěžujícího o usnesení soudním zpravil a sice do 3 dnů ode dne, kdy se zpravení stalo (§ 63. tr. ř.).

Delegace ve věcech manželských záleží v tom, že orgán, který dle místa jest příslušným, převádí své právo intervenovati při uzavření sňatku na orgán jiný. Delegace připouští se jak při sňatcích církevních, tak při civilních vždy na žádost snoubenců. Delegantem jest příslušný správce duchovní, resp. příslušný úřad; orgán delegovaný musí pro uzavření sňatku in concreto býti věcně příslušným. Delegant má při vydání listu delegačního zároveň hned delegaci zapsati do knihy manželství (rejstříku o uzavřených sňatcích) a udati místo a orgán, před kterým manželství se má uzavřít.

Orgán, jenž intervenuje při sňatku, zanesse do knihy manželství sňatek, pokud ukázav při tom na list delegující a orgán, jenž delegaci předsevzal. O tom, že sňatek uzavřen byl, má býti delegant do 8 dnů zpraven, kterýž tuto zprávu připojí ku zápisu do knihy manželství učiněnému (§ 81., 82., 127. o. o. z. § 6. zák. ze dne 25. května 1868 č. 47. ř. z., § 18. nař. min. kultu a vyuč., spravedl. a vnitra ze dne 1. července 1868 č. 80 ř. z.). Evangelické úřady farní byly výnosem min. kultu a vyučování ze dne 16. července 1877 č. 7438 vyzvány, aby ve všech případech, kde byly delegovány mimorakouským úřadem farním, dle § 78. o. o. z. zkoumaly průkazy k uzavření platného manželství potřebné, byť i jen jeden snoubenec byl státním občanem rakouským.

Právní povaha delegace jest spornou. S náhledem Stubenrauchovým, jakoby tu šlo o poměr ze zmocnění, nelze souhlasiti, poněvadž právo intervenovati při uzavření sňatků nemůže býti posuzováno dle zásad práva soukromého. Z toho důvodu nelze předpisů o zmocnění platících užití na delegaci. Jmenovitě neplatna by byla delegace další, již by předsevzal orgán delegovaný, zvláště proto, že delegaci předsevzítí může jen řádný správce duchovní, po případě řádný úřad. Z důvodu slušnosti pokládati jest manželství platným, i když bylo uzavřeno před orgánem delegovaným, jehož delegace odvolána byla, ač-li však snoubenci o tom nevěděli.

Dělníci.

I. Pojem.

Dělníky nazývají se nyní všeobecně osoby, vykonávající práce živnostenské za mzdu. Rakouské zákonodárství neužívalo však až do nejnovější doby výrazu tohoto, nýbrž obvyklými byly názvy »pomocníci živnostenská« nebo »pomocný personál živnostenský«, čímž měl býti patrně vystihnut rozdíl mezi osobami konajícími práce vyššího druhu. Leč vývoj zákonodárství ku ochraně dělnictva vůbec směřujícího, jakož i rozvoj a vznik zcela nových druhů podniků měl v zápětí, že výraz »dělník« stal se všeobecným a téměř výhradním, takže užívá se jej právem i pro osoby, které dříve »pomocníky živnostenskými« nazývány byly. Tak jmenovitě zákon o nedělním klidu ze dne 16. ledna 1895 č. 21 ř. z. skoro výhradně užívá výrazu »dělnictvo« ku označení pracujících osob, na kteréž vztahuje se řád živnostenský a obchodní zákon.

Řád živnostenský rozeznává následující druhy dělníků:

1. Pomocníky (příručí obchodní, tovaryše, sklepníky, kočí při živnostech povoznických atd.).

2. Dělníky tovární.

3. Učně.

4. Dělníky, jichž užívá se ku podřízeným službám pomocným při živnosti, kteří však nenáleží k osobám konajícím nejhrušší práce nádennické. Sem patří též dělníci, kteří zaměstnání jsou pravidelně při podnicích živnostenských, jež provozují osoby fysické nebo právnické ve čl. V. úvodního zákona ku živn. ř. uvedené kromě svých zaměstnání nebo podniků živnostenskému řádu nepodrobených.

Ku dělnictvu nenáleží osoby, jež ustanoveny jsou pro služby vyšší s ročním nebo měsíčním platem jako:

1. osoby pomocné podnik spravující (inženýři, chemikové a j. technické, dílovedoucí, faktoři) a